

I SKYRIUS

Matavimo skalės ir vienetai

1.1. Laikas	6
1.2. Temperatūra	13
1.3. Ilgis	17
1.4. Masė	21
1.5. Talpa	26
1.6. Greitis	29
1.7. Mastelis	38
1.8. Plotas, tūris	41

II SKYRIUS

Braižymas, vaizdavimas, apibūdinimas

2.1. Geometrijoje naudojamos priemonės. Konstravimas	46
2.2. Kampų rūšys, kampų poros, tiesių lygiagretumas	54
2.3. Simetriška figūra	59
2.4. Transformacijos: posūkis, postūmis, atspindys	63
2.5. Koordinačių metodas	68

1.2. TEMPERATŪRA

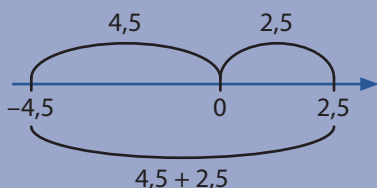
Pirmiau perskaityk...

Svarbu prisiminti:

Temperatūra matuojama Celsijaus laipsniais (°C).

Patarimas

Temperatūra gali būti ir neigiama, atkreipkite į tai dėmesį sprenddami uždavinius. Atlikti veiksmus su skirtingų ženklų skaičiais padeda skaičių tiesė.

1 pavyzdys. Sigita karščiavo: kūno termometras rodė 38 °C. Išgėrus vaistų termometro stulpelis nukrito per 5 padalus. Kiek laipsnių termometras rodo dabar?

Sprendimas

10 padalų – 1 laipsnis, tad 1 padala žymi 0,1 laipsnio.
 $38\text{ °C} - 0,5\text{ °C} = 37,5\text{ °C}$.

Ats. 37,5 °C.

2 pavyzdys. Kam lygus paveiksle pavaizduotų temperatūrų skirtumas?

Sprendimas

10 padalų – 5 laipsniai, tad 1 padala žymi 0,5 laipsnio.

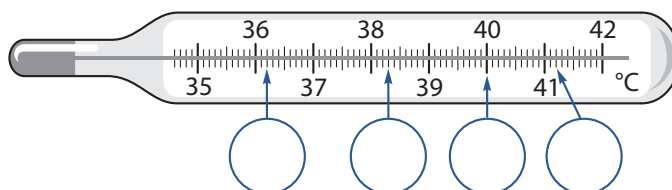
Pilkasis stulpelis rodo 2,5 °C šilumos, o mėlynasis 4,5 °C šalčio. Šių temperatūrų skirtumą rasime sudėdami dydžius:
 $2,5 + 4,5 = 7$.

Ats. 7 °C.

Dabar spręsk!

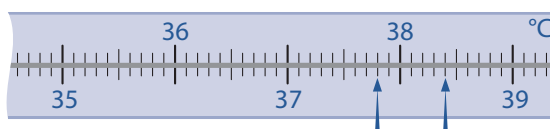
26. Apskritimuose parašykite pažymėtąsias temperatūros reikšmes.

Koks didžiausias pavaizduotų temperatūrų skirtumas?

.....

27. Koks šiame termometre pažymėtų temperatūrų skirtumas?

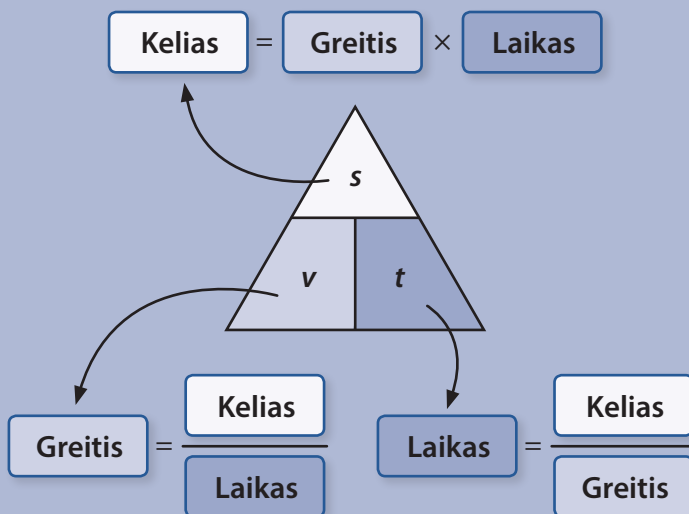
.....

1.6. GREITIS

Pirmiau perskaityk...

Svarbu prisiminti:

Greitis rodo atstumą, įveiktą per laiko vienetą.

Patarimas

Nepamirškite minučių paversti valandomis.

$$45 \text{ min} = 45 : 60 \text{ h} = 0,75 \text{ h}$$

1 pavyzdys. Automobilis, važiuodamas pastoviu greičiu, 72 km įveikė per 45 min. Koks automobilio greitis kilometrais per valandą?

Sprendimas

$$\text{Greitis} = \frac{\text{Kelias}}{\text{Laikas}} = 72 \text{ km} : 0,75 \text{ h} = 96 \text{ km/h.}$$

Ats. 96 km/h.

2 pavyzdys. Per radiją pranešė, kad vėjo greitis 5 m/s. Kiek tai kilometrų per valandą?

Sprendimas

$$5 \text{ m/s} = \frac{5 \text{ m}}{1 \text{ s}} = \frac{1000}{3600} \frac{\text{km}}{\text{h}} = 18 \text{ km/h.}$$

Ats. 18 km/h.

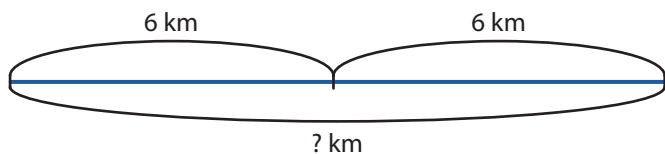
Dabar spręšk!

98. Pėsčiojo sparta – 6 km/h.

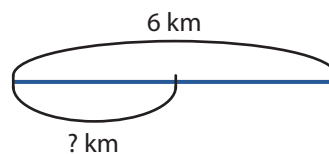
a) Kiek kilometrų pėsčiasis nueina per 1 h?

.....

b) Per kiek laiko pėsčiasis nueis schemoje klaustuku pažymėtą atstumą?

..... km nueis per h

..... km nueis per h

c) Kiek kilometrų jis nueis per 1,5 h?

.....

131. Žemėlapyio mastelis 1:100 000. Žemėlapyje gatvės ilgis 5 cm. Koks jos ilgis kilometrais iš tikrųjų?

.....

132. Plano mastelis 1:400. Kokio ilgio atkarpa šiame plane vaizduosime 100 m?

.....

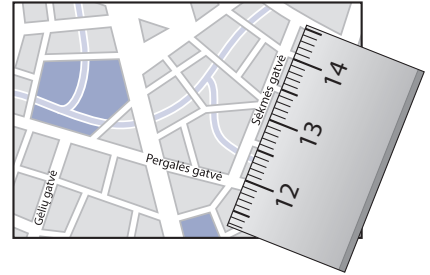
133. Mantas nori išmatuoti Sėkmės gatvės ilgį.

a) Koks šios gatvės ilgis plane centimetrais?

.....

b) Šios gatvės ilgis tikrovėje 2 km. Koks žemėlapyio mastelis?

.....

134. Parašykite žemėlapyio mastelį:

1 cm atitinka 1 000 cm;

1 cm atitinka 4,5 km;

2,5 cm atitinka 500 km.

.....

.....

.....

135. Brėžinyje kambario ilgis žymimas 5 cm, aukštis – 3 cm.

a) Koks tikrasis kambario ilgis ir aukštis metrais?

.....

b) Kokiame aukštyje (metrais) nuo grindų yra šviestuvo jungiklis?

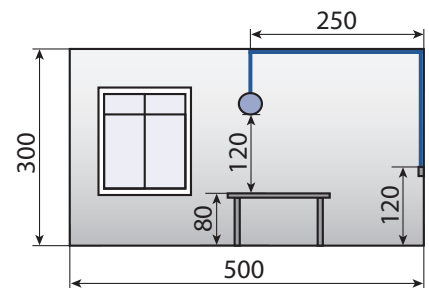
.....

c) Kokio ilgio laido reikės šviestuvui įrengti (laidas pavaizduotas mėlyna linija)?

.....

d) Koks brėžinio mastelis?

.....

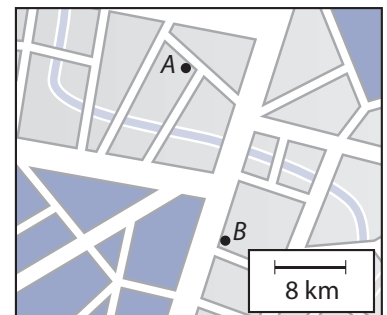

136. Išmatavę atstumą tarp taškų A ir B žemėlapyje, apskaičiuokite tikrąjį atstumą tarp jų.

.....

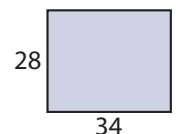
.....

.....

137. Paveiksle sklypas pavaizduotas 1:1 000 masteliu. Duomenys pateikti centimetrais. Kokie tikrieji sklypo matmenys?

.....

138. Paveiksle sklypas pavaizduotas 1:100 masteliu. Duomenys pateikti decimetrais. Kokie tikrieji sklypo matmenys?

.....

